

TABI

**Učebnica
finančnej gramotnosti**

TABI

Vitaj v TATRA SCHOOL

TABI Ťa v nej prevedie svetom peňazí.
Zorientuješ sa v dospeláckych výrazoch a zistiš,
ako vyťažiť zo svojho vreckového maximum.
Prezradí ti tiež, ako nasporiť na svoje sny.

V každej kapitole nájdeš QR kód
s odkazom na videolekciu.

TABI

Test

01	Výmenný obchod	6
02	Prvý zárobok	10
03	Sporenie	14
04	Darovanie	18
05	Požičiavanie	22
06	Podvodníci a zloději	26
07	Rozpočet	30
08	Rozumné míňanie	34
09	Podnikanie a plánovanie	38
10	Investovanie	42
11	Záverečný test	47
12	Správne odpovede	51

01

Výmenný obchod

Poteš sa úspechmi!

Za každú správne vyriešenú úlohu si vyfarbi jedno ocenenie. Ak máš TABI nálepky, použi tie.

Naskenuj QR kód a pozri si video k tejto kapitole

Na obchodovanie nepotrebuješ vždy peniaze. Predtým, ako ich ľudstvo vynášlo, používalo výmenný obchod. Volá sa to barter.

TABI ti ukáže, že na obchodovanie nepotrebuješ ani 10 eur, ale stačí ti napríklad desiata. Otestuj sa, ako si na tom s bartrovaním, cez šikovné úlohy.

01-01

Slovná úloha

TABI chce vymeniť s kamoškou Vision jablko za koláč. No ona nechce. Povedala, že koláč má väčšiu hodnotu ako jablko.

„Koláč je vyrobený z rôznych surovín a kým ho mama pripravila, tak jej to zabralo veľa času. Ale jablká teraz rastú všade. Preto má koláč väčšiu hodnotu ako jablko,“ hovorí Vision.

Čo má podľa teba podobnú hodnotu ako jablko? Správnu odpoveď vyfarbi farbičkami.

A: Hruška

B: Croissant

C: Džús

?3! 01-02 Spočítaj to

Na obrázku vidíš všetky mince, ktoré si TABI doteraz odložil z vreckového. Každý vzor reprezentuje inú hodnotu.

Bodkovaná minca má hodnotu 2 eurá, prúžkovaná je za 1 euro a minca bez vzoru predstavuje 50 centov.

Zrátaj, akú hodnotu majú všetky mince, ktoré TABI doteraz nasporil, pričom minca navrchu určuje hodnotu všetkých mincí v stĺpci. Správnu sumu napíš do kolónky a mince vyfarbi podľa svojho vkusu.

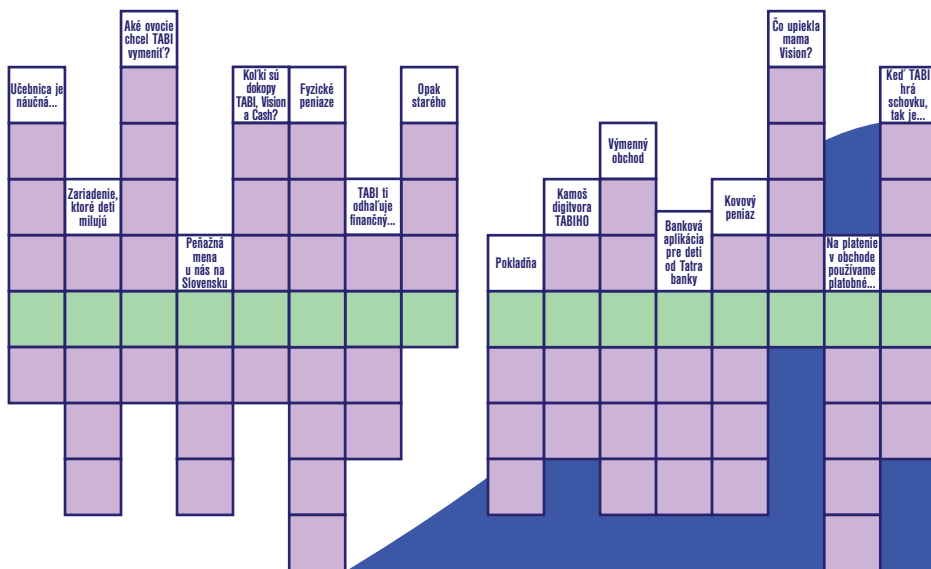

Výsledok:

01-03 Vylúšti tajničku

Vyrieš tajničku a zisti, čo chce TABI vybarvovať so svojim kamošom Cashom.

01-04 Objektívna hodnota

Určuje to, ako sú veci skutočne drahé.

Vyber z nasledujúcich párov, ktorá vec má vyššiu objektívnu hodnotu, a správnu odpoveď zakrúžkuj. O hodnote vecí sa dozvieš vo videu, ktoré si otvoríš cez QR kód na začiatku kapitoly.

Nový mobil — Hra na playstation

Ponožky — Lyžiarska bunda

Lístky do kina — Minerálka

Zmrzlina — Jablko

VR okuliare — Slnčné okuliare

01-05 Subjektívna hodnota

Určuje to, ako je vec pre niekoho vzácna a dôležitá bez ohľadu na jej cenu.

Vyber z nasledujúcich párov, ktorá vec môže mať pre Vision vyššiu subjektívnu hodnotu, a odpoveď zakrúžkuj. O hodnote vecí sa dozvieš vo videu, ktoré si otvoríš cez QR kód na začiatku kapitoly.

Nové tenisky — Staré hodinky po dedkovi

Oblúbený hrnček — Nové pero

Jej prvý surf — Kolieskové korčule

Zmrzlinový pohár — Koláč od mamy

Lístky do kina — Oblúbená kniha

02

Prvý zárobok

Poteš sa úspechmi!

Za každú správne vyriešenú úlohu si vyfarbi jedno ocenenie. Ak máš TABI nálepky, použi tie.

Naskenuj QR kód a pozri si video k tejto kapitole

Nepriama výmena

Už sme sa naučili, že na obchodovanie nepotrebujeme vždy peniaze. Prvé peniaze vznikli, aby určili objektívnu hodnotu vecí a uľahčili tak vzájomnú výmenu. Keď tovar vymieňame za peniaze, volá sa to nepriama výmena.

Čo robiť, ak po niečom túžiš a chceš si na to sám zarobiť?

Predstav si, že aj deti môžu zarábať. TABI ti ukáže ako.

?3! 02-01 Poznáš správnu odpoveď?

Ako môžu deti zarábať peniaze?

- A. Nemôžu, pretože pracovať môžu iba dospelí.**
- B. Peniaze môžu získať ako odmenu za výpomoc, napríklad za pokosenie trávnik susedom.**
- C. Deti môžu normálne chodiť do práce a zarábať ako dospelí.**

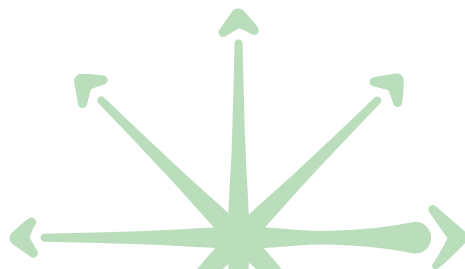

02-02 Osemsmerovka

Nájdí všetky výrazy v osemsmerovke:

Peniaze, úspory, upratovanie, pomoc, práca, brigáda, platidlo, TABI, euro, hotovosť, hodnota, nepriama výmena.

E N K T B J E L D K A D Á G I R B N U
U P R Á C A A S A H C V K L G A B E Ě
W R I X H U P R A T O V A N I E G U S
Z F K J Q S D K E R T D V U I O P R O
N E P R I A M A V Ý M E N A C Q A O V
O P Q G G H J V A B C D A O U I K F O
D Q G W P E N I A Z E A M Z T P A F T
A H V B X O S Y L T U O F V M A Q P O
W T A B I Z T T Ú S P O R Y G N J W H
T N P L A T I D L O C H H D A C H A B

02-03 Slovná úloha

TABI dostal od susedy 2 eurá za to, že jej vyvenčil psa. A to sa mu páčilo! Vďaka tomu je o kúsok bližšie k svojej vysnívanej hre. Tá však stojí 20 eur.

Čo by ešte mohol TABI urobiť, aby získal zvyšok?

Správnych odpovedí je viac, všetky ich zakrúžkuj.

A. Pokosiť trávnik u susedov.

B. Vymeniť svoje nové tenisky za spolužiakovo tričko.

C. Predať svoju najvzácnejšiu Pokémon kartičku.

D. Čakať, či nejaké peniaze nespadnú z neba.

02-04 Detektívna úloha

TABI sa rozhodol, že si zarobí peniaze pomocou susedského bazára. Vytriedil svoje staré hračky a pridal aj ďalšie veci, ktoré už doma nepoužívajú.

Na trávu pred domom preniesol stôl s transparentom
VŠETKO ZA JEDNO EURO.

Nájdí a zakrúžkuj veci, ktoré podľa teba ponúkol TABI na predaj za 1 euro.

02-05 Tajnička

Doplň písmená do tejto minitajničky a zisti, ako sa hovorovo povie krátkodobá práca, ktorú využívajú najmä študenti od 15 rokov:

B _ I _ _ D _

03

Sporenie

Poteš sa úspechmi!

Za každú správne vyriešenú úlohu si vyfarbi jedno ocenenie. Ak máš TABI nálepky, použi tie.

Naskenuj QR kód a pozri si video k tejto kapitole

Krátkodobé a dlhodobé ciele

Každý si rád spraví radosť a kúpi niečo za peniaze, ktoré zarobil. Všetko, čo zarobíš, však nemusíš hneď aj minúť. Keď si časť peňazí odložíš, nasporiš si na niečo, čo je väčšie a po čom túžiš.

TABI ti jednoducho vysvetlí, ako si odkladať peniaze na krátkodobé aj dlhodobé ciele. Nezabudni si aj k tejto kapitole pozrieť video, ktoré spustíš nasnímaním QR kódu.

03-01

Slovná úloha

TABI a jeho kamoš Cash sa vybrali na zmrzlinu. Chceli si ju kúpiť za peniaze, ktoré obaja zarobili výpredajom svojich starých hračiek. Každý si vybral tri kopčeky a k tomu si kúpili aj limonádu. Potom však zistili, že skoro všetko minuli.

Vision im vysvetlila, že keď kúpia veľa lacných vecí, môžu minúť viac, ako čakali. Preto je dôležité vedieť si zo zarobených peňazí niečo aj odložiť.

Vyber správne tvrdenie.

A: Zmrzlinu by sme vôbec nemali kupovať, je príliš drahá.

B. Na zmrzline sa nedá minúť veľa, pretože je lacná.

C. Keď si kúpime veľa zmrzliny, hoci je lacná, môžeme minúť veľa peňazí.

03-02 Krátkodobé ciele

Keď si chceš nasporiť na niečo, čo si chceš kúpiť napríklad už o pár mesiacov či o rok, nazývame to krátkodobé sporenie.

Vyfarbi veci, ktoré k nim môžu patriť:

Korčule

Hra na plejko

Počítač

Tenisky

Šiltovka

03-03 Dlhodobé ciele

Keď túžiš po nejakej drahšej veci, aj sporenie na ňu ti potrvá dlhšie. Takéto sporenie nazývame dlhodobé.

Vyfarbi veci, ktoré k nim podľa teba môžu patriť:

Kolobežka

Bicykel

Zmrzlina

Mobil

Cukríky

03-04 Spočítaj to

TABI si za jeden deň dokáže zarobiť za venčenie susedovho psa 2 eurá. No každý deň z tých peňazí minie 50 centov na žuvačku, ktorú má veľmi rád.

Koľko dní ešte TABI potrebuje, aby si nasporil na hru, ktorá stojí 22,50 eura?

Vyfarbi správnu odpoveď.

A. 12

B. 15

C. 17

03-05 Párovačka

Rozumieš týmto frázam o peniazoch?

Prirad' k výrokom správny význam.

Byť v balíku

Mať prázdne vrecká

Točiť peniaze

Tvoríť rezervu

Pravidelné sporenie

Jednorazové sporenie

Naraz si odložiť viac peňazí

Pravidelne si odkladať časť peňazí

Odkladať si peniaze

Vedieť obchodovať a získať peniaze

Nemať žiadne peniaze

Mať veľa peňazí

04

Darovanie

Poteš sa úspechmi!

Za každú správne vyriešenú úlohu si vyfarbi jedno ocenenie. Ak máš TABI nálepky, použi tie.

Naskenuj QR kód a pozri si video k tejto kapitole

Charita a filantropia

Darovanie nie je niečo, čo robíme len na narodeniny alebo Vianoce. Je to aj pomoc druhým. Dokonca existujú organizácie, ktoré sa venujú pomáhaniu iným ľuďom. Voláme ich charitu. A medzi nami žijú aj veľmi bohatí ľudia, ktorí takéto charity sami zakladajú alebo im venujú vlastné peniaze. Volajú sa filantropia.

**Vieš, že pridať ruku k dielu môžeš aj ty už teraz a nemusíš čakať, kým zbohatneš?
TABI ti o tom povie viac.**

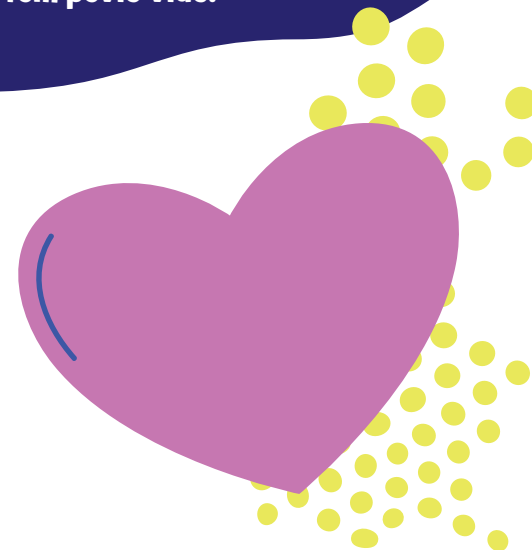

04-01 Slovná úloha

TABI počul, že v škole sa robí zbierka hračiek pre deti z detského domova. Uvažoval, čo by do tejto zbierky mohol darovať, no všetky staré hračky okrem jednej lopty už predal v susedskom bazári.

Čo by mal TABI s loptou urobiť?

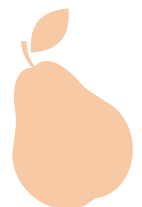
- A. Mal by si ju nechať, lopta nie je vhodná na darovanie.**
- B. Aj lopta vie niekomu urobiť radosť a mal by ju darovať.**
- C. Vyhodiť ju, tá už nikomu nespraví radosť.**

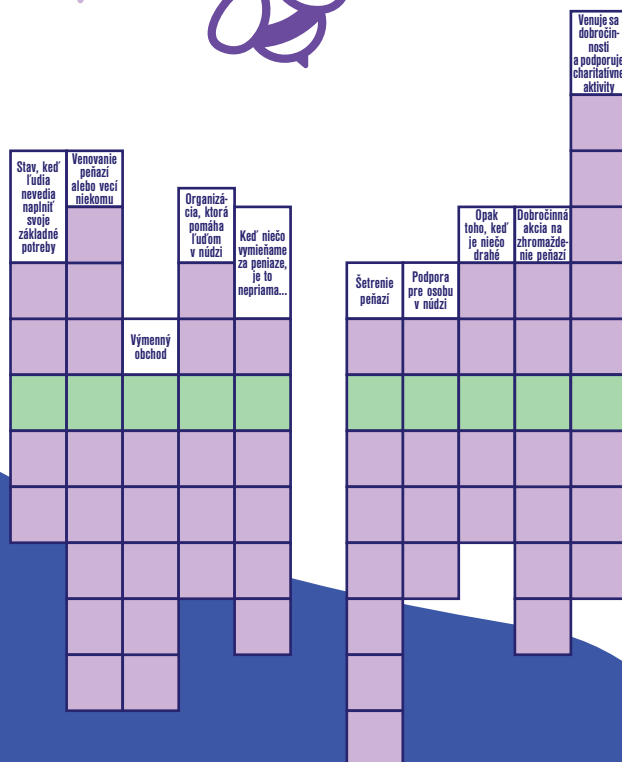
04-02 Defektívna úloha

Nájdí a zakrúžkuj objekty, ktoré by TABI po dohode s rodičmi mohol niekomu darovať a pomôcť mu tým:

04-03 Tajnička

Vylúšti tajničku a zisti, aká odmena čaká na toho, kto niekomu pomôže.

04-04 Poznáš správnu odpoveď?

Označ krížikom, ktoré výroky sú pravdivé:

- ☐ 1. Pomáhať majú len bohatí ľudia.
- ☐ 2. Každý môže pomáhať, keď sa rozhodne.
- ☐ 3. Charity sú organizácie, kde za darovanie dostanem peniaze.
- ☐ 4. Charity sú organizácie, ktoré pomáhajú tým, ktorí to potrebujú.
- ☐ 5. Filantrop je človek, ktorú potrebuje pomoc od charity.

04-05 Áno alebo nie?

Zakrúžkuj áno alebo nie podľa pravdivosti výroku.

A. Ak chcem niečo darovať, musí toho byť veľa.

ÁNO / NIE

B. Môžem darovať aj starú hračku.

ÁNO / NIE

C. Keď niečo darujem, musím za to dostať peniaze.

ÁNO / NIE

D. Veci svojich rodičov môžem darovať aj bez ich dovoľenia.

ÁNO / NIE

05

Požičiavanie

Poteš sa úspechmi!

Za každú správne vyriešenú úlohu si vyfarbi jedno ocenenie. Ak máš TABI nálepky, použi tie.

Naskenuj QR kód a pozri si video k tejto kapitole

Hypotéky a úvery

Vieš, že ľudia si od bánk požičiavajú peniaze? Nie každý ich však dostane. Banka požičia peniaze iba tým, ktorí ich dokážu postupne vrátiť. Preto vždy najskôr skontroluje, koľko človek zarába, aké má výdavky, či má deti a podobne.

Takéto požičanie peňazí sa nazýva úver a poskytuje sa aj s určitým úrokom. To znamená, že človek zaplatí za požičané peniaze aj stanovenú cenu. Úver sa zvyčajne spláca v mesačných splátkach.

Nezabudni, dôležitou vlastnosťou pri požičiavaní peňazí je zodpovednosť.

?3! 05-01 Doplň

Doplň chýbajúce písmenká a zisti, čo sa ukrýva v tejto minitajničke:

Úver na bývanie sa volá:

Y _ _É_A

05-02

Slovná úloha

Cashov otec si zobral hypotéku vo výške 100 000 eur na 30 rokov. Mesačne spláca 350 eur vrátane úroku.

Koľko zaplatí banke po 30 rokoch, ak by bola splátka vždy rovnaká? Správnu odpoveď vyfarbi podľa svojho vkusu.

A. 100 000
B. 169 000
C. 126 000

05-03

Párovačka

Rozumieš týmto frázam o peniazoch?

Prirad' k výrokom správny význam.

Hypotéka •

Pôžička •

Splátka •

Úrok •

Zodpovednosť •

• Úver

• Úver na bývanie

• Včasné splácanie úveru

• Platí sa mesačne

• Cena za požičané peniaze

05-04

Poznáš správnu odpoveď?

Môžu si deti požičať peniaze?

Vyfarbi správnu odpoveď.

05-05

Osemsmerovka

Dokážeš nájsť všetky ukryté slová?

Cash, banka, pôžička, úver, hypotéka, bývanie, úrok, splátka, mesiac, cena, zisk a trezor.

G T R E Z O R D I G I T V O R A N E C
G N R Z Z P A Z A F C A I S E M B E D
Z R Ú K H C D Y K N A B S K A R T A K
M P R J Q Y A L E R T I D U I O B R C
N E O R I A P Ô Ž I Č K A P A C Ý O H
R A K E T A J O A B K A R B A I V O R
E Q G F P Z N I T Z E M A S L K A F U
V H S K K I X D T É U W E B M A N P E
Ú T K U P S P L Á T K A O U I N I A S
P L N K A K P O U H S A C M A C E X B

06

Podvodníci a zloději

Poteš sa úspechmi!

Za každú správne vyriešenú úlohu si vyfarbi jedno ocenenie. Ak máš TABI nálepky, použi tie.

Naskenuj QR kód a pozri si video k tejto kapitole

Phishing a vishing

Keď ide o peniaze, treba byť opatrný. Medzi nami totiž žijú ľudia, ktorí chcú druhých obrať o peniaze a využívajú na to rôzne triky. Nedaj sa oblafnúť a spoznaj najčastejšie typy podvodov.

Pamätaj, banka si nikdy nepýta tvoje prihlasovacie údaje ani kompletné údaje z tvojej platobnej karty.

Viac sa dozvieš aj vo videu, stačí načítať QR kód.

06-01 Phishing

Poznáš slovo phishing?

V tomto prípade nejde o chytenie rýb, ale o nacytanie ľudí s cieľom obrať ich o peniaze. Najčastejšie to býva falošný e-mail alebo textová správa zaslaná na telefónne číslo s linkom na vyplnenie prihlasovacích alebo osobných údajov.

Keď ti príde takýto e-mail, často obsahuje gramatické chyby alebo nesprávnu emailovú adresu, podľa čoho môžeš phishing ľahšie odhaliť.

Vyber z nasledujúcich e-mailových adries všetky, ktoré nepatria Tatra banke, a vyfarbi ich červenou.

Klientske_centrum@fortabanka.sk

tatra@banka.sk

vypisy@tatrabanka.sk

osobnybankary@tatrabanka.sk

vypisy@tatrabanka.sk

06-02 Vishing

Niekedy sa podvodníci vydávajú za pracovníkov banky alebo polície a môžu ti volať a žiadať tvoje osobné údaje. To sa volá vishing.

Predstav si, že ti niekto zavolá a oznámi výhru v súťaži, ktorú nepoznáš. Pre uplatnenie výhry však volajúci požaduje údaje z tvojej platobnej karty.

Čo urobiš?

- ☐ 1. Nedáš mu údaje z karty, ale iba prihlásenie do svojho účtu.
- ☐ 2. Nedáš mu nič, zložíš a povieš o tom rodičom.
- ☐ 3. Dáš mu všetky údaje, peniaze navyše sa zídu.

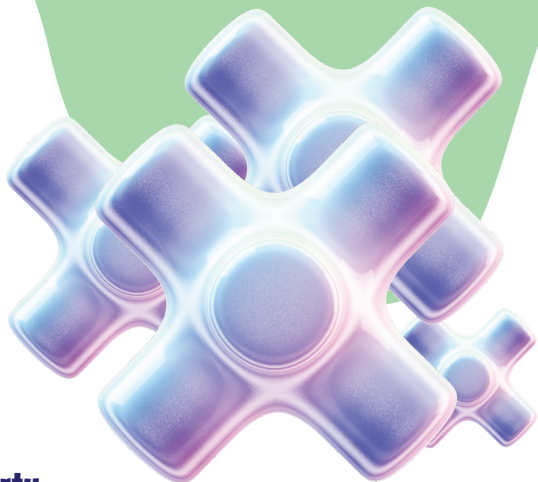

06-03 Slovná úloha

Vision prišiel e-mail o tom, že jej vzdialený príbuzný z USA, o ktorého existencii vôbec netušila, náhle zomrel a odkázal jej dedičstvo v hodnote 30 miliónov dolárov! Stačí, keď odpíše na e-mail a dohodnú si detaily na prevod tohto bohatstva.

Čo by mala robiť?

- ☐ 1. Určite by mala odpísať a poslať číslo účtu, je to predsa veľa peňazí!
- ☐ 2. Mala by poslať telefónne číslo na rodičov, aby radšej zavolali im.
- ☐ 3. E-mail by mala hneď vymazať a neodpisovať naň.

06-04 ÁNO alebo NIE?

Zakrúžkuj áno alebo nie podľa pravdivosti výroku.

A. Podvodníci sa môžu vydávať za políciu.

ÁNO / NIE

B. Rôzne formy podvodných e-mailov, telefonátov, SMS alebo četov sa nazývajú scam.

ÁNO / NIE

C. Neznámej osobe môžeš dať prístup k svojmu účtu.

ÁNO / NIE

D. Na odkaz v správe od neznámej osoby treba určite kliknúť.

ÁNO / NIE

06-05 Detektívna úloha

Zakrúžkuj v obrázku predmety, ktoré môžu podvodníci využiť na oslovenie a oklamanie ľudí.

07

Rozpočet

Poteš sa úspechmi!

Za každú správne vyriešenú úlohu si vyfarbi jedno ocenenie. Ak máš TABI nálepky, použi tie.

Naskenuj QR kód a pozri si video k tejto kapitole

Príjmy a výdavky

Mať poriadok a prehľad vo svojich peniazoch je dôležité. Podľa toho vždy vieš, koľko máš a koľko môžeš minúť.

Preskúmaj, ako môžeš mať svoje príjmy a výdavky vždy pod kontrolou.

07-01 Príjmy

Všetky peniaze, ktoré dostaneš ako vreckové alebo zarobiš na brigáde, sú tvoje príjmy.

Niektoré sú pravidelné a iné príležitostné, ako napríklad peniaze na narodeniny od starých rodičov alebo odmena za špeciálnu výpomoc doma.

Označ krížikom, ktoré tvrdenia sú správne:

- ☐ 1. Keď dostanem na Vianoce peniaze, je to môj pravidelný príjem.
- ☐ 2. Týždenné vreckové je príležitostný príjem.
- ☐ 3. Mesačné vreckové je pravidelný príjem.
- ☐ 4. Keď predám svoje staré hračky, je to príležitostný príjem.
- ☐ 5. Keď mi rodičia dajú peniaze na hru, je to pravidelný príjem.

08

Rozumné míňanie

Poteš sa úspechmi!

Za každú správne vyriešenú úlohu si vyfarbi jedno ocenenie. Ak máš TABI nálepky, použi tie.

Naskenuj QR kód a pozri si video k tejto kapitole

Okázalá spotreba

V predchádzajúcej kapitole sme si povedali, ako robiť rozpočet tak, aby nás neprekvapili výdavky. Existujú však ľudia, ktorí bez uváženia míňajú na drahé oblečenie, technológie či autá, aby vyzerali, že sú bohatí. No a potom sa im stáva, že na bežný život im nezostanú peniaze. Takéto míňanie voláme okázalá spotreba.

Pod'sa naučiť, ako míňať rozumne!

08-01
Hádanka

TABI má kamoša Coina, ktorý si kúpil drahé tenisky a všetkým sa nimi chválil. No na druhý deň si od kamarátov požičiaval drobné na autobus.

Ako je možné, že mal peniaze na tenisky, ale nemal ich na autobus? Vyznač viac správnych odpovedí.

- ☐ 1. Autobus od predchádzajúceho dňa zdražel.
- ☐ 2. Kúpil si drahšie tenisky, ako si v skutočnosti môže dovoliť.
- ☐ 3. Nespočítal si svoje príjmy a výdavky.
- ☐ 4. Lístok na autobus je drahší ako tenisky.

09

Podnikanie a plánovanie

Poteš sa úspechmi!

Za každú správne vyriešenú úlohu si vyfarbi jedno ocenenie. Ak máš TABI nálepky, použi tie.

Naskenuj QR kód a pozri si video k tejto kapitole

Zamestnanci a podnikatelia

Dospelí zarábajú peniaze prácou. Keď sú zamestnanci, zvyčajne chodia do práce v stanovený čas, dostávajú rovnakú výplatu každý mesiac a majú svoju pracovnú špecializáciu.

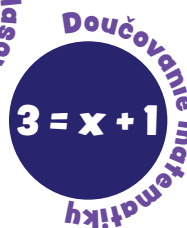
Niektorí dospelí nechodia do práce v presný čas a nemajú ani šéfa, pretože sú podnikatelia. Rozhodli sa ísť vlastnou cestou a speňažiť svoje nápady. Okrem dobrých nápadov či ovládania svojho remesla sa stále potrebujú orientovať v situácii na trhu a prispôbovať tomu svoje podnikanie.

09-01 Podnikanie

Podnikanie je vlastne obchodovanie. Jednoducho povedané, vždy niečo predávaš. Buď to, čo vyrábaš, alebo to, čo ponúkaš ako službu.

Vyber z nasledujúcich možností, s čím všetkým sa dá podnikáť, a správne možnosti vyfarbi:

?3! 09-02 Poznáš správnu odpoveď?

Vieš už, aký je rozdiel medzi podnikateľom a zamestnancom?

Označ krížikom, ktoré tvrdenia sú správne:

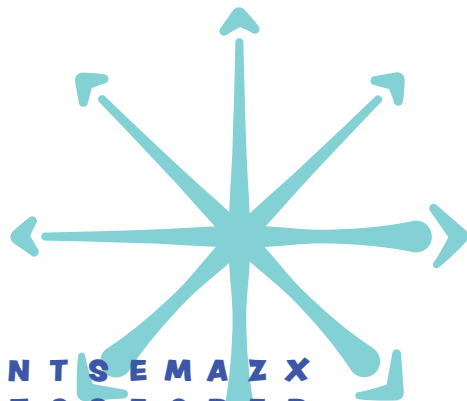
- ☐ 1. Podnikateľ zarobí vždy viac ako zamestnanec.
- ☐ 2. Zamestnanec dostáva pravidelnú výplatu od svojho zamestnávateľa.
- ☐ 3. Podnikanie je vhodné pre každého.
- ☐ 4. Pri podnikaní je dôležité plánovanie.
- ☐ 5. Zamestnanec nemusí plánovať.

09-03 Osemsmerovka

Dokážeš nájsť všetky ukryté slová?

Výplata, mzda, príjem, plánovanie, odvody, podnikanie, zamestnanie, obchodovanie, biznis, služby a tovar.

A P L A T O N E I N A N T S E M A Z X
 S T A B I L I T A I Q T Q S E G B E B
 W A S D P D U P R A C O O A K I E U X
 O B C H O D O V A N I E C V I K B R A
 D I W R B O D L P O D N I K A N I E T
 V Z K G G H C O C O O L A D A R K F A
 O N G G M Z D A F Z E F F B C D P H L
 D I V E X P S S E I N A V O N Á L P P
 Y S L L I K S R P S L U Ž B Y N A A Ý
 T M E J Í R P P U Z Z L E K I V C A V

?3! 09-04 Spočítaj to

Keďže pri podnikaní človek nemá pravidelne rovnako vysoký príjem a niekedy má aj viac zdrojov príjmu, je veľmi dôležité myslieť na výdavky dopredu a vedieť si rozvrhnúť svoj rozpočet.

Predstav si, že jeden mesiac zarobiš 2 000 eur za predaj svojich výrobkov, ale ten ďalší zarobiš iba 1 000 eur.

Aký je tvoj priemerný príjem za dva mesiace?
 Správnu odpoveď vyfarbi podľa svojho vkusu.

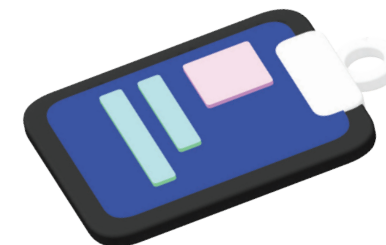
1 200 €
 1 500 €
 1 900 €

09-05 Párovačka

Rozumieš týmto frázam z podnikateľského sveta?

Prirad' k výrokom správny význam.

Mzda ●

Odvody ●

Zamestnanec ●

Podnikateľ ●

Plánovanie ●

● Pravidelná výplata

● Platby za sociálne a zdravotné poistenie

● Pri podnikaní veľmi dôležité

● Dostáva výplatu od zamestnávateľa

● Je sám sebe pánom

10

Investovanie

Poteš sa úspechmi!

Za každú správne vyriešenú úlohu si vyfarbi jedno ocenenie. Ak máš TABI nálepky, použij tie.

Naskenuj QR kód a pozri si video k tejto kapitole

+ Rastúce úspory +

Vieš, čo je inflácia?

Inflácia znamená, že veci zdražujú a za svoje nasporené peniaze si budeš môcť časom kúpiť menej ako dnes. Aby sa naše úspory takto neznehodnocovali, je dobré ich investovať.

Je to trochu komplikovanejšie ako bežné sporenie, podme sa na to teda pozrieť bližšie.

10-01 Inflácia

Inflácia sa meria v percentách a jej normálna hodnota je ročne okolo 2 %. Pre lepšiu predstavu si to môžeme ukázať na príklade s citrónmi.

Predstav si, že máš 100 citrónov – to je 100 %. Jeden citrón teda predstavuje 1 %.

Keď je inflácia 2 %, je to, akoby sa ti 2 citróny pokazili a zostalo ti ich len 98. Potom je 100 % už iba 98 citrónov. Čiže keď svoje citróny budeš len držať v košíku a neinvestuješ ich, budeš ich mať každý rok menej, lebo stále sa nejaké pokazia.

Vypočítaj, koľko citrónov ti takýmto tempom zostane po troch rokoch, a správnu odpoveď vyfarbi:

A: 96
B: 94
C: 92

10-02 Investovanie

S investovaním je to podobné ako so sporením. Rozdiel je v tom, že hodnota investovaných peňazí môže výrazne rásť, ale v niektorých obdobiach aj klesnúť.

Kúpiš si jednoducho niečo s víziou, že hodnota danej veci časom narastie. Ako napríklad kúsok nejakej firmy (akciu), a keď sa firme darí, aj tvoj kúsok má vyššiu cenu.

Akú hodnotu by mala akcia spoločnosti, ak ju kúpiš za 100 eur a jej hodnota sa zvýši o 10 %?

A: **101**
B: **102**
C: **110**

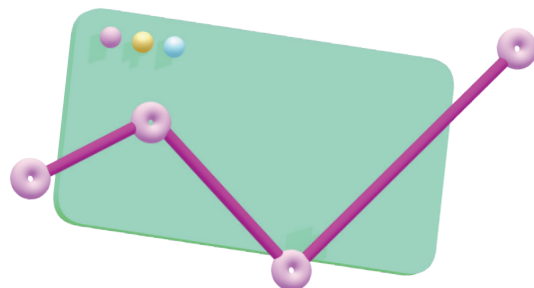
10-03 Aktíva

Veci, do ktorých investuješ a ktoré ti môžu v budúcnosti priniesť zisk, sa nazývajú aktíva. Rozdeľujeme ich na finančné a nefinančné.

Finančné aktíva predstavujú peniaze alebo sú s nimi priamo spojené. Okrem peňazí na bankovom účte sú to napríklad akcie spoločností alebo dlhopisy, ktoré dokážeš rýchlo premeniť na peniaze.

Nefinančné aktíva sú hmotné veci alebo majetok, ako napríklad dom, auto, pozemok alebo cennosti. Ich premena na peniaze môže trvať dlhšie.

Vyfarbi finančné aktíva červenou a nefinančné modrou. Nezabudni si pozrieť aj video, ktoré nájdeš pod QR kódom na začiatku kapitoly.

Zlato

Akcie

Dlhopisy

Umenie

Diamanty

Podielové fondy

Nehnuteľnosti

10-04 ÁNO alebo NIE?

Investovanie je lákavé, lebo nám môže priniesť zaujímavé zhodnotenie, teda zisk. S investovaním sa však spája určité riziko, na ktoré netreba zabúdať. Hodnota investovaných peňazí môže rásť, ale rovnako aj na nejaký čas klesnúť.

Zakrúžkuj áno alebo nie podľa pravdivosti výroku.

1. Inflácia znamená, že výrazne zdražie chlieb, pretože sa vypestovalo málo pšenice.

ÁNO / NIE

2. Inflácia znamená, že ceny všetkého sa zvyšujú o určité percento.

ÁNO / NIE

3. Pri investovaní môžem iba získať.

ÁNO / NIE

4. S investovaním je spojené aj riziko, a preto si ho treba dobre premyslieť.

ÁNO / NIE

5. Nefinančné aktíva sú napríklad obrazy slávnych umelcov.

ÁNO / NIE

6. Finančné aktíva sú napríklad akcie firiem.

ÁNO / NIE

10-05 Párovačka

Rozumieš týmto investičným pojmom?

Pospájaj slová, ktoré patria k sebe.

Inflácia ●

Investovanie ●

Finančné aktíva ●

Nefinančné aktíva ●

● Cenné papiere

● Nehnuteľnosti

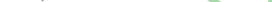
● Spôsob zhodnocovania peňazí

● Všeobecný rast cien

Objektívna hodnota

Nový mobil Hra na playstation

Ponožky **Lyžiarska bunda**

Lístky do kina **Minerálka**

Zmrzlina **Jablko**

VR okuliare ————— **Slnéčné okuliare**

Poznáš správnou odpověď?

A. Nemôžu, pretože pracovať môžu iba dospelí.

B. Peniaze môžu získať ako odmenu za výpomoc, napríklad za pokosenie trávniku susedom.

C. Deti môžu normálne chodiť do práce a zarábať ako dospelí.

Spočítaj to

A. 12

B. 15

C. 17

11-04

Poznáš správnu odpoveď?

Označ krížikom, ktoré výroky sú pravdivé:

- ☐ 1. Pomáhať majú len bohatí ľudia.
- ☐ 2. Každý môže pomáhať, keď sa rozhodne.
- ☐ 3. Charity sú organizácie, kde za darovanie dostanem peniaze.
- ☐ 4. Charity sú organizácie, ktoré pomáhajú tým, ktorí to potrebujú.
- ☐ 5. Filantrop je človek, ktorú potrebuje pomoc od charity.

11-05

Párovačka

Prirad' k výrokom správny význam.

Hypotéka •	• Úver
Pôžička •	• Úver na bývanie
Splátka •	• Včasné splácanie úveru
Úrok •	• Platí sa mesačne
Zodpovednosť •	• Cena za požičané peniaze

11-06

ÁNO alebo NIE?

Zakrúžkuj áno alebo nie podľa pravdivosti výroku.

A. Podvodníci sa môžu vďačovať za políciu.	Áno / Nie
B. Rôzne formy podvodných e-mailov, telefonátov, SMS či četov sa nazývajú scam.	Áno / Nie
C. Môžeš dať neznámej osobe prístup k svojmu účtu.	Áno / Nie
D. Určite treba kliknúť na odkaz v správe od neznámej osoby.	Áno / Nie

11-07

Príjmy

Označ krížikom, ktoré tvrdenia sú správne:

- ☐ 1. Keď dostanem na Vianoce peniaze, je to môj pravidelný príjem.
- ☐ 2. Týždenné vreckové je príležitostný príjem.
- ☐ 3. Mesačné vreckové je pravidelný príjem.
- ☐ 4. Keď predám svoje staré hračky, je to príležitostný príjem.
- ☐ 5. Keď mi rodičia dajú peniaze na hru, je to pravidelný príjem.

11-08

ÁNO alebo NIE?

Zakrúžkuj áno alebo nie podľa pravdivosti výroku.

A. Rozumné mňanie znamená urobiť si radosť, ale nezabúdať na sporenie.	Áno / Nie
B. Bohatí ľudia sú horší ako chudobní.	Áno / Nie
C. To, koľko máme peňazí, nehovorí nič o tom, akí sme ľudia.	Áno / Nie
D. Je nerozumné kupovať si zbytočne drahé veci, aby sme vyzerali bohatší.	Áno / Nie

11-09

Poznáš správnu odpoveď?

Označ krížikom, ktoré tvrdenia sú správne:

- ☐ 1. Podnikateľ zarobí vždy viac ako zamestnanec.
- ☐ 2. Zamestnanec dostáva pravidelnú výplatu od svojho zamestnávateľa.
- ☐ 3. Podnikanie je vhodné pre každého.
- ☐ 4. Pri podnikaní je dôležité plánovanie.
- ☐ 5. Zamestnanec nemusí plánovať.

Správně odpověde

01 – Výmenný obchod

- 01-01:** A. Hruška
01-02: 38,5
01-03: Učebnica je náučná ... – **KNIHA**
Zariadenie, ktoré deti milujú – **MOBIL**
Aké ovocie chcel TABI vymeniť? – **JABLKO**
Peňažná mena u nás na Slovensku – **EURO**
Koľkí sú dokopy TABI, Vision a Cash? – **TRAJA**
Fyzické peniaze – **HOTOVOŠŤ**
TABI ti odhaľuje finančný... – **SVET**
Opak starého – **NOVÉ**
Pokladňa – **KASA**
Kamoš digitóra TABIHO – **CASH**
Výmenný obchod – **BARTER**
Banková aplikácia pre deti od Tatra banky – **TABI**
Kovový peniaz – **MINCA**
Čo upiekla mama Vision? – **KOLÁČ**
Na platenie v obchode používame platobné... – **KARTY**
Keď TABI hrá schovku, tak je... – **SKRYTÝ Tajníčka** – **HOKEJOVÉ KARTIČKY**
- 01-04:** Nový mobil, lyžiarska bunda, lístky do kina, zmrzlina, VR okuliare
- 01-05:** Staré hodinky po dedkovi, obľúbený hrnček, jej prvý surf, koláč od mamy, obľúbená kniha

02 – Prvý zárobok

- 02-01:** B.
02-02:
E N K T B J E L D K A D Á G I R B N U
U P R Á C A A S A H C V K L G A B E Ť
W R I X H U P R A T O V A N I E G U S
Z F K J Q S D K E R T D V U I O P R O
N E P R I A M A V Ý M E N A C Q A O V
O P Q G G H J V A B C D A O U I K F O
D Q G W P E N I A Z E A M Z T P A F T
A H V B X O S Y L T U O F V M A Q P O
W T A B I Z T T Ů S P O R Y G N J W H
T N P L A T I D L O C H H D A C H A B
- 02-03:** A., C.
02-04: Ponožky, vankúš, cédečka, stavebnica, lokomotíva, horská dráha
02-05: Brigáda

03 – Sporenie

- 03-01:** C.
03-02: Korčule, hra na plejko, tenisky, šiltovka
03-03: Bicykel, mobil, kolobežka
03-04: B.

- 03-05:** Byť v baliku – Mať veľa peňazí
Mať prázdne vrecká – Nemať žiadne peniaze
Točiť peniaze – Vedieť obchodovať a získať peniaze
Tvoríť rezervu – Odkladať si peniaze
Pravidelné sporenie – Pravidelne si odkladať časť peňazí
Jednorazové sporenie – Naraz si odložiť viac peňazí

04 – Darovanie

- 04-01:** B.
04-02: Medvedík, tričko, peniaze, hruška, chlieb
04-03: Stav, keď ľudia nevedia naplniť svoje základné potreby – **NÚDZA**
Venovanie peňazí alebo vecí niekomu – **DAROVANIE**
Výmenný obchod – **BARTER**
Organizácia, ktorá pomáha ľuďom v núdzi – **CHARITA**
Keď niečo vymieňame za peniaze, je to nepriamo... – **VÝMENA**
Šetrenie peňazí – **SPORENIE**
Podpora pre osobu v núdzi – **POMOC**
Opak toho, keď je niečo drahé – **LACNÉ**
Dobročinná akcia na zhromaždenie peňazí – **ZBIERKA**
Venuje sa dobročinnosti a podporuje charitatívne aktivity – **FILANTROP**
Tajníčka – **DOBRÝ POCIT**

- 04-04:** 2., 4.
04-05: Nie, Áno, Nie, Nie

05 – Požičiavanie

- 05-01:** Hypotéka
05-02: C. 126 000
05-03: Hypotéka – Úver na bývanie
Pôžička – Úver
Splátka – Plati sa mesačne
Úrok – Cena za požičané peniaze
Zodpovednosť – Včasné splácanie pôžičky
- 05-04:** Áno, ale len od kamarátov alebo od rodiny.
05-05:

G T R E Z O R D I G I T V O R A N E C
G N R Z Z P A Z A F C A I S E M B E D
Z R Ú K H C D Y K N A B S K A R T A K
M P R J Q Y A L E R T I D U I O B R C
N E O R I A P Ó Ž I Č K A P A C Ý O H
R A K E T A J O A B K A R B A I V O R
E Q G F P Z N I T Z E M A S L K A F U
V H S K K I X D T É U W E B M A N P E
Ú T K U P S P L Á T K A O U I N I A S
P L N K A K P O U H S A C M A C E X B

06 – Podvodníci a zloději

- 06-01:** Klientske_centrum@tortabanka.sk
osobnybankary@tatrabanka1.sk,
tatra@banka.sk, vypisy@tatarbanka.sk
06-02: 2.
06-03: 3.
06-04: Áno, Áno, Nie, Nie
06-05: Počítač, laptop, mobil, internet (modem),
platobný terminál, platobná karta

07 – Rozpočet

- 07-01:** 3., 4.
07-02: Fixné: nájom, účet za mobil, poistenie, elektrina.
Pohyblivé: limonáda, jedlo, knihy, oblečenie.
07-03: Vyrovnaný rozpočet – Keď minieš presne toľko,
koľko dostaneš
Schodkový rozpočet – Keď minieš viac, ako
dostaneš
Prebytkový rozpočet – Keď minieš menej, ako
dostaneš
- 07-04:** A., B., D.
07-05: Získané peniaze, napríklad vreckové – **PRÍJEM**
Obľúbená mrazená pochúťka – **ZMRZLINA**
Odkladanie peňazí na niečo,
po čom túžiš – **SPORENIE**
Fixný výdavok, ktorým doma
svietime – **ELEKTRINA**
Pravidelná suma peňazí, ktorou sa spláca
úver – **SPLÁTKA**
Práca, ktorú môžu vykonávať študenti
od 15 rokov – **BRIGÁDA**
Finančná ochrana pred rizikami – **POISTENIE**
Darovanie peňazí alebo času na pomoc
druhým – **DOBROČINNOSŤ**
Konto v banke, na ktoré ti chodia
peniaze – **ÚČET**
Potvrdenie o nákupe – **ÚČTENKA**
Úver – **PÔŽIČKA**
Peniaze, ktoré miňame – **VÝDAVKY**
Tajníčka – **ELEKTRIČENKA**

08 – Rozumné míňanie

- 08-01:** 2., 3.
08-02: Láskovosť, ochota a dobrosrdečnosť.
08-03: 1.
08-04: Áno, Nie, Áno, Áno
08-05: Foták, ovládač na konzolu, kamera

09 – Podnikanie a plánovanie

- 09-01:** Všetky odpovede sú správne.
09-02: 2., 4.
09-03:
A P L A T O N E I N A N T S E M A Z X
S T A B I L I T A I Q T Q S E G B E B
W A S D P D U P R A C O O A K I E U X
O B C H O D O V A N I E C V I K B R A
D I W R B O D L P O D N I K A N I E T
V Z K G G H C O C O O L A D A R K F A
O N G G M Z D A F Z E F F B C D P H L
D I V E X P S S E I N A V O N Á L P P
Y S L L I K S R P S L U Ž B Y N A A Y
T M E J Í R P P U Z Z L E K I V C A V
- 09-04:** 1 500 eur
09-05: Mzda – Pravidelná výplata
Odvody – Platby za sociálne
a zdravotné poistenie
Zamestnanec – Dostáva výplatu
od zamestnávateľa
Podnikateľ – Je sám sebe pánom
Plánovanie – Pri podnikaní veľmi dôležité

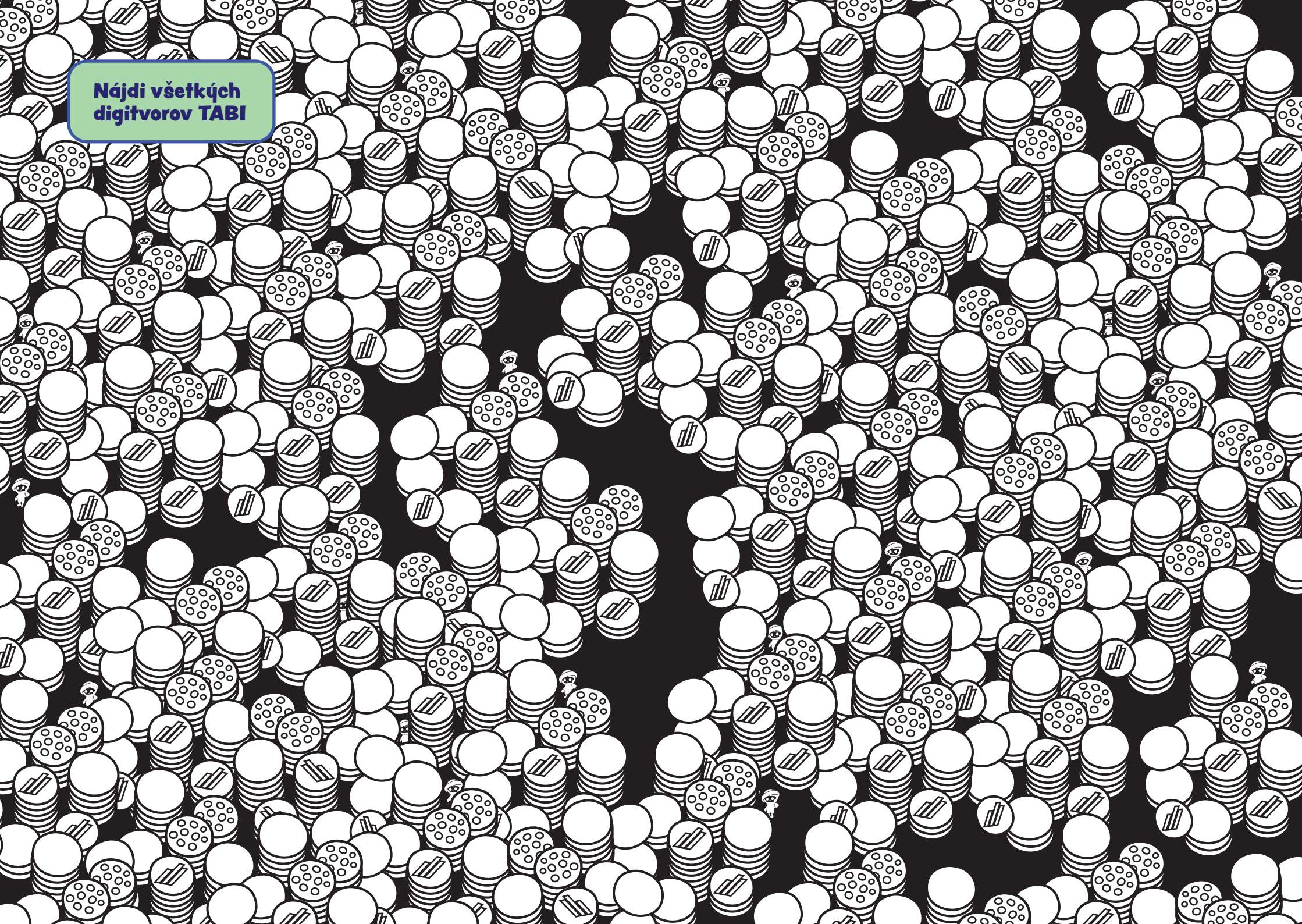
10 – Investovanie

- 10-01:** 94
10-02: 110
10-03: Finančné aktíva: podielové fondy, akcie,
dlhopisy. Nefinančné aktíva: nehnuteľnosti,
zlato, umenie, diamanty.
10-04: 1. Nie, 2. Áno, 3. Nie, 4. Áno, 5. Áno, 6. Áno
10-05: Inflácia – Všeobecný rast cien
Investovanie – Spôsob zhodnocovania peňazí
Finančné aktíva – Cenné papiere
Nefinančné aktíva – Nehnuteľnosti

11 – Záverečný test

- 11-01:** Nový mobil, lyžiarska bunda, lístky do kina,
zmrzlina, VR okuliare
11-02: B.
11-03: B.
11-04: 2., 4.
11-05: Hypotéka – Úver na bývanie, Pôžička – Úver,
Splátka – Plati sa mesačne, Úrok – Cena
za požičané peniaze, Zodpovednosť – Včasné
splácanie úveru
- 11-06:** A. Áno, B. Áno, C. Nie, D. Nie
11-07: 3., 4.
11-08: A. Áno, B. Nie, C. Áno, D. Áno
11-09: 2., 4.

**Nájdí všetkých
digitvorov TABI**

Pri tvorbe učebnice

TATRA SCOOL

sme spolupracovali so vzdelávacou organizáciou
Junior Achievement Slovensko, n.o.

Junior Achievement (JA) Slovensko je nezisková vzdelávacia organizácia, ktorá už viac ako 30 rokov pomáha učiteľom rozvíjať u žiakov základných a stredných škôl podnikavosť, ekonomické myslenie, finančnú gramotnosť a zručnosti potrebné na uplatnenie na pracovnom trhu vrátane digitálnych zručností.

Viac o Junior Achievement programoch, projektoch a príležitostiach nájdete na www.jaslovensko.sk.

Tatrascool

**TABI ťa naučí
rozumieť peniazom**

Autor: MADE BY VACULIK
Creative development and 3D art: SORRYWECAN

Prvé vydanie
Počet strán 56

ISBN 978-80-970568-3-4

www.tatrabanka.sk

9 788097 056834 >

TABI

